

วิธีดำเนินการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล

ในบทนี้จะได้อธิบายถึงรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัย ซึ่งได้แก่การเตรียมการวิจัย การค้นคว้าเพื่อการวิจัย ประชากรและสุ่มตัวอย่าง และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย หลังจากนั้นเป็นการอธิบายเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

ขั้นเตรียมการวิจัย

1. คนหารายชื่อแบบเรียนวิชาภูมิศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากหนังสือคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการกำหนดแบบเรียนสำหรับเลือกใช้ในระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2513¹ และเมื่อใครายชื่อของแบบเรียนทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยได้จัดทำแบบเรียนทั้งหมดนั้นเพื่อนำมาทำการวิเคราะห์
2. ศึกษาหลักสูตรวิชาสังคมศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น และหลักสูตรวิชาภูมิศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างละเอียด
3. ศึกษา หนังสือ เอกสาร วิทยานิพนธ์ และวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้
4. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ควบคุมการวิจัย และขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องที่อยู่ในแนวของการวิจัย
5. ศึกษาแบบเรียนวิชาภูมิศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาของโรงเรียนในต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้ แบบเรียนวิชาภูมิศาสตร์ของโรงเรียนในต่างประเทศที่นำมาศึกษาได้แก่

¹กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, การกำหนดแบบเรียนสำหรับเลือกใช้ใน
ระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2513 คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ (พระนคร :
โรงพิมพ์คุรุสภา พระสุเมรุ, 2512), หน้า 4 - 19.

5.1 The Kingsway Social Geographies, Book III The Cultivators.²

5.2 The Columbus Regional Geographies,³ Book Four The World of To-day.

5.3 Hong Kong Geographies for To-day Book Two, The Southern Continents.⁴

5.4 Hong Kong Geographies for To-day Book Four, ASIA⁵

5.5 Malaysian Geographies for To-day Book One, At Home and Abroad.⁶

5.6 Malaysian Geographies for To-day Book Three, ASIA⁷

๘. ศึกษาประวัติและผลงานของผู้เรียบเรียงแบบเรียนวิชาภูมิศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทุกคน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลขั้นพื้นฐานสำหรับดำเนินการวิเคราะห์แบบเรียน

²P.R. Rayner, The Cultivators The Kingsway Social Geographies Book III (London : Evans Brothers Limited).

³Leonard Brooks and Robert Finch, Columbus Regional Geographies Book IV The World of TO-day (London : University of London Press, Ltd., 1948).

⁴Sir Dudley Stamp, G.E.D. Lewis and P.R. Halliwell, The Southern Continents (Hong Kong : Longmans Green (Far East) Ltd., 1966).

⁵G.E.D. Lewis and J.Whiteley, ASIA (Hong Kong: Longmans Green (Far east) Ltd., 1966).

⁶Sir Dudley Stamp, G.E.D.Lewis and Idris Bin Babjee, At Home and Abroad (Hong Kong: Peninsula Ltd., 1967).

⁷G.E.D. Lewis and Robert Ho, ASIA (Hong Kong:Peninsula Press Ltd., 1966).

ผู้เรียบเรียงเหล่านี้ ได้แก่

นางสุนณา คำทอง

พ.อ.พูนพล อาสนจินดา

นายประเสริฐ วิทยารักษ์

นายสำเนียง ตีระวนิช และคณะ

Mr. Clifford C'Malley

Mr. Joop Van Couwelaar

นางฉอุณ สุวรรณาวิน

นางสาวสุพรรณิ กาญจนันธุ์ศิริ

ประวัติของผู้เรียบเรียง

6.1 นางสุนณา คำทอง⁸

คุณวุฒิ มัธยมศึกษาปีที่ 8 โรงเรียนสตรีวัฒโนทัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2480
อ.บ., ป.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2485

M.A. in Education (University of Michigan) สหรัฐอเมริกา

ประวัติหน้าที่การงาน

1. อาจารย์โตโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา จังหวัดพระนคร พ.ศ. 2486
2. อาจารย์โต หัวหน้าสายวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย
จังหวัดพระนคร พ.ศ. 2490
3. คีษานีเทศกเอก หัวหน้าฝ่ายสังคมศึกษา กรมวิสามัญศึกษา พ.ศ. 2497
4. อาจารย์คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2507

⁸ อารภณ พงษ์ชนพฤกษ์ และคณะ, "who's who ใครเป็นใคร ในสมาคม
การศึกษาแห่งประเทศไทย" ศูนย์ศึกษา, (มิถุนายน - กรกฎาคม, 2507)
หน้า 272 - 273.

ผลงานตีพิมพ์ที่สำคัญ

1. เรียบเรียงแผนเรียนภูมิศาสตร์และคู่มือครูสำหรับวิชาภูมิศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.ศ. 1-3) ไทกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
2. เรียบเรียงหนังสืออ่านประกอบความรู้สังคมศึกษา ชุดเที่ยวรอบโลก ไทกรมวิชาการ

6.2 พันเอก พูนพล อาสนจินดา⁹

คุณวุฒิ B.Sc. in Geodetic Engineering , (University of Philippines)

M.Sc. in Geography, (University of Chicago)

ประวัติหน้าที่การงาน

1. เจ้าหน้าที่รังวัดพื้นที่ในแผนกรังวัด ของกรมแผนที่ทหาร พ.ศ.2486
2. ผู้ช่วยหัวหน้าแผนกแผนที่ทางอากาศ สำนักงานเลขาธิการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2488
3. รักษาการในตำแหน่งหัวหน้ากองแผนที่ในองค์การสำรวจทางอากาศ สำนักงานเลขาธิการ กระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2498
4. อาจารย์สอนวิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2509 ปัจจุบันดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ในวิชาภูมิศาสตร์

งานพิเศษที่สำคัญ

1. เคยเป็นอาจารย์พิเศษ บรรยายที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และวิทยาลัยฝึกหัดครู
2. เป็นที่ปรึกษาในการเขียนแผนที่ให้แก่ประเทศไทย ในกรณีเขาพระวิหารที่ศาลโลก กรุงเฮก พ.ศ. 2502 - 2505

⁹จากจดหมายเกี่ยวกับประวัติและผลงาน ซึ่งศาสตราจารย์ พันเอก พูนพล อาสนจินดา ส่งมาให้ผู้วิจัย

3. เป็นผู้แทนไทยในการประชุมสมาคมภูมิศาสตร์นานาชาติ ครั้งที่ 20 ที่กรุงลอนดอน พ.ศ. 2507
4. เป็นผู้แทนไทยไปประชุมเกี่ยวกับการเขียนแผนที่ของเอเชีย และตะวันออกไกล ครั้งที่ 4 กรุงมานิลา พ.ศ. 2507

ผลงานตีพิมพ์ที่สำคัญ

1. แผนที่ประเทศไทย พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภา พ.ศ. 2500
2. แผนที่สำหรับชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษา และเตรียมอุดมศึกษา พิมพ์ที่โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช พ.ศ. 2502
3. แบบเรียนวิชาภูมิศาสตร์ สำหรับชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษา และ เตรียมอุดมศึกษา พิมพ์ที่โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช พ.ศ. 2504
4. แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ สำหรับชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษา และเตรียมอุดมศึกษา พิมพ์ที่โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช พ.ศ. 2504
5. หนังสือภูมิศาสตร์เศรษฐกิจของประเทศไทย พิมพ์ที่โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช พ.ศ. 2508

6.3 นายประเสริฐ วิทยารัฐ¹⁰

- คุณวุฒิ
- ป.ป. โรงเรียนฝึกหัดครูพระนคร จังหวัดพระนคร พ.ศ. 2493
- ป.ม. โรงเรียนฝึกหัดครูมัธยม จังหวัดพระนคร พ.ศ. 2495
- กศ.บ. (เกียรตินิยม) วิทยาลัยวิชาการศึกษา พ.ศ. 2499
- M.A. (Geography) Indiana University สหรัฐอเมริกา
- Ph.D. (Geography) Indiana University สหรัฐอเมริกา

¹⁰ อารมณ์ พงษ์ชนพฤกษ์ และคณะ, เรื่องเดิม, หน้า 319 - 320.

ประวัติหน้าทำงาน

1. ครูตรีโรงเรียนฝึกหัดครูตรี พ.ศ. 2497
2. ครูตรีประจำกรมวิสามัญศึกษา พ.ศ. 2497
3. อาจารย์ตรี วิทยาลัยวิชาการศึกษา พ.ศ. 2499
4. อาจารย์โท วิทยาลัยวิชาการศึกษา พ.ศ. 2502
5. คำรองตำแหน่งอาจารย์เอก ในแผนกวิชาภูมิศาสตร์ วิทยาลัยวิชาการศึกษา พ.ศ. 2514

ผลงานตีพิมพ์ที่สำคัญ

1. เรียบเรียงแบบเรียนภูมิศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 2 - 3
2. เรียบเรียงตำราวิชาชุดक्रमมัธยม

6.4 นายสำเนียง ตีระวนิช¹¹

คุณวุฒิ มัธยมปีที่ 8 จบจากโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดพระนคร ในปี พ.ศ. 2482

ป.ม., อ.บ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2478

Diploma in English Educational Thought and Practice,
University of London, ประเทศอังกฤษ

ประวัติหน้าการงาน

1. ครูสอนโรงเรียนบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กองโรงเรียนรัฐบาล กรมสามัญศึกษา ในปี พ.ศ. 2477
2. ครูโรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย นครราชสีมา กองโรงเรียนรัฐบาล กรมสามัญศึกษา ในปี พ.ศ. 2479
3. ครูใหญ่โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย นครราชสีมา กองโรงเรียนรัฐบาล กรมสามัญศึกษา พ.ศ. 2483

¹¹ อภรณ์ พงษ์ชนพฤกษ์ และคณะ , เรื่องเดิม, หน้า 279 - 281.

4. หัวหน้าแผนกโรงเรียนส่วนกลาง กรมวิสามัญศึกษา กองโรงเรียน
รัฐบาล พ.ศ.2496
5. อาจารย์ใหญ่โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย กรมวิสามัญศึกษา กองโรงเรียน
รัฐบาล พ.ศ.2498
6. อาจารย์ใหญ่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรมวิสามัญศึกษา
กองโรงเรียนรัฐบาล พ.ศ.2500
7. หัวหน้ากองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษา พ.ศ.2501-2506

ผลงานตีพิมพ์ที่สำคัญ

1. ตำราภาษาไทย (เรียงความ) พ.ศ.2480
2. ตำราภาษาไทยชุดครูมูล พ.ศ.2490
3. แบบเรียนประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ ประถมปีที่ 5-6-7 ในปี
พ.ศ.2505
4. แบบเรียนประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ มัธยมศึกษาปีที่ 1-2-3 ในปี
พ.ศ.2506 พิมพ์ที่โรงเรียนการช่างวุฒศึกษา (แผนกการพิมพ์)
5. หนังสือ " A Practice English Grammar " ในปี พ.ศ.2498

6.5 Mr. Clifford O' Malley¹²

ประวัติหน้าที่การงาน

- เป็นชาวนิวซีแลนด์
- ทำงานองค์การ UNESCO
- เป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านการจัดรูปเล่มแบบเรียน รูปภาพ
- มีตำแหน่งเป็นศึกษาธิการทางคาน

¹²จากการสัมภาษณ์ นางสาวสุพรรณีย์ กาญจนันธุ์ วิทยากรโท ทางสังคมศึกษา
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ เรื่องประวัติและผลงานของผู้เรียบเรียงแบบเรียน
วิชาภูมิศาสตร์ฉบับปรับปรุงใหม่ เฉพาะภูมิศาสตร์กายภาพ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

- เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดทำรูปเล่มที่องค์การ UNESCO จัดส่งมาให้กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ร่วมในการปรับปรุงแบบเรียนภูมิศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้ทำงานกับคณะผู้เรียบเรียงภูมิศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของกรมวิชาการเป็นเวลา 1 ปี

6.6 Mr. Joob Van Couwelaar¹³

ประวัติหน้าที่การงาน

- เป็นชาวเนเธอร์แลนด์
- เป็นที่ปรึกษาและเป็นผู้ชำนาญทาง Book Production เคยมีประสบการณ์ทำงานในคานนี้ที่กรุงปารีสเป็นเวลาหลายปี
- เป็นผู้เชี่ยวชาญที่องค์การ UNESCO ส่งมาทำงานในคานการปรับปรุงแบบเรียนวิชาภูมิศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นร่วมกับเจ้าหน้าที่ผู้เรียบเรียงของกรมวิชาการเป็นเวลา 8 เดือน
- ออกแบบปกแบบเรียนวิชาภูมิศาสตร์ฉบับปรับปรุงใหม่เฉพาะภูมิศาสตร์กายภาพของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

6.7 นางณูน สุวรรณาวิน¹⁴

คุณวุฒิ - อักษรศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติหน้าที่การงาน

- อาจารย์สอนในชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนสตรีวัดมหาพฤฒาราม
- วิทยากรเอก หัวหน้าหน่วยแปลและรวบรวม ศูนย์วัสดุการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

¹³จากการสัมภาษณ์ นางสาวสุพรรณิ กาญจนันฐิติ, เรืองเคิม.

¹⁴เรื่องเดียวกัน.

ผลงานที่พิมพ์ที่สำคัญ

1. แบบเรียนหมวดสังคมศึกษา ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
2. แบบเรียนสังคมศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2-3-4 เรือง คนที่เราลืมไม่ได้
3. หนังสืออ่านประกอบวิชาสังคมศึกษาชั้นประถมศึกษาตอนปลายหลายเล่ม เช่นเรื่อง "เพื่อนบ้าน ของเรา"

6.8 นางสาวสุพรรณิ กาญจนรัชติ¹⁵

- คุณวุฒิ - อักษรศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ประกาศนียบัตรวิชาวรรณกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนิวเซาเวลล์ ซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย

ประวัติหน้าที่การงาน

- วิทยากรโท ทางสังคมศึกษา ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

ผลงานที่พิมพ์ที่สำคัญ

- เรียบเรียงแบบเรียนสังคมศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 1-2-3-4 เริ่มเรียบเรียงแบบเรียนในปี พ.ศ.2505 เรียบเรียงแบบเรียนและหนังสืออ่านประกอบวิชาสังคมเรื่อยมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้
- เรียบเรียงหนังสืออ่านประกอบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น วิชาสังคมศึกษา ร่วมกับนางฉอุณ สุวรรณาวิน

7. ศึกษาเรื่องจำนวนครั้งที่พิมพ์ จำนวนเล่มที่พิมพ์ ปี พ.ศ.ที่พิมพ์ และราคาของแบบเรียนวิชาภูมิศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แต่ละเล่มของผู้เรียบเรียงแต่ละคน¹⁶ ซึ่งปรากฏดังนี้คือ

¹⁵จากการสัมภาษณ์ นางสาวสุพรรณิ กาญจนรัชติ, เรื่องเดิม.

¹⁶รายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องจำนวนครั้งที่พิมพ์ ปีที่พิมพ์ จำนวนเล่มที่พิมพ์ และราคาของแบบเรียนวิชาภูมิศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นแต่ละเล่มของผู้เรียบเรียงแต่ละคน ไปรศดูที่ภาคผนวก ของวิทยานิพนธ์ หน้า 405

7.1 แบบเรียนภูมิศาสตร์ของนางสุนา คำทอง
มัธยมศึกษาปีที่ 1

พิมพ์ครั้งที่	ปีที่พิมพ์ (พ.ศ.)	จำนวนที่พิมพ์ (เล่ม)	ราคาแบบเรียนเล่มละ (บาท)
1	2504	40,000	3.80
9 (ครั้งล่าสุด)	2512	80,000	3.80
รวมจำนวนเล่มที่พิมพ์ตั้งแต่ครั้งแรกจนถึง ครั้งล่าสุด		577,000	

มัธยมศึกษาปีที่ 2

พิมพ์ครั้งที่	ปีที่พิมพ์ (พ.ศ.)	จำนวนที่พิมพ์ (เล่ม)	ราคาแบบเรียนเล่มละ (บาท)
1	2505	50,000	4.50
8 (ครั้งล่าสุด)	2512	50,000	4.50
รวมจำนวนเล่มที่พิมพ์ตั้งแต่ครั้งแรกจนถึง ครั้งล่าสุด		415,000	

มัธยมศึกษาปีที่ 3

พิมพ์ครั้งที่	ปีที่พิมพ์ (พ.ศ.)	จำนวนที่พิมพ์ (เล่ม)	ราคาแบบเรียนเล่มละ (บาท)
1	2506	130,000	5
6 (ครั้งล่าสุด)	2512	40,000	5
รวมจำนวนเล่มที่พิมพ์ตั้งแต่ครั้งแรกจนถึง ครั้งล่าสุด		330,000	

7.2 แบบเรียนภูมิศาสตร์ของ พันเอก พูนพล อาสนจินดา
มัธยมศึกษาปีที่ 1

พิมพ์ครั้งที่	ปีที่พิมพ์ (พ.ศ.)	จำนวนที่พิมพ์ (เล่ม)	ราคาแบบเรียนเล่มละ (บาท)
1	2507	15,000	6.50
4 (ครั้งล่าสุด)	2511	30,000	6.50
รวมจำนวนเล่มที่พิมพ์ตั้งแต่ครั้งแรกจนถึง ครั้งล่าสุด		95,000	

มัธยมศึกษาปีที่ 2

พิมพ์ครั้งที่	ปีที่พิมพ์ (พ.ศ.)	จำนวนที่พิมพ์ (เล่ม)	ราคาแบบเรียนเล่มละ (บาท)
1	2507	15,000	6.50
4 (ครั้งล่าสุด)	2512	30,000	6.00
รวมจำนวนเล่มที่พิมพ์ตั้งแต่ครั้งแรกจนถึง ครั้งล่าสุด		95,000	

มัธยมศึกษาปีที่ 3

พิมพ์ครั้งที่	ปีที่พิมพ์ (พ.ศ.)	จำนวนที่พิมพ์ (เล่ม)	ราคาแบบเรียนเล่มละ (บาท)
1	2507	15,000	7.50
3 (ครั้งล่าสุด)	2512	30,000	7.00
รวมจำนวนเล่มที่พิมพ์ตั้งแต่ครั้งแรกจนถึง ครั้งล่าสุด		65,000	

7.3 แบบเรียนภูมิศาสตร์ของ นายประเสริฐ วิทยารัฐ
มัธยมศึกษาปีที่ 1

พิมพ์ครั้งที่	ปีที่พิมพ์ (พ.ศ.)	จำนวนที่พิมพ์ (เล่ม)	ราคาแบบเรียนเล่มละ (บาท)
1	2505	10,000	5
2 (ครั้งล่าสุด)	2510	5,000	5
รวมจำนวนเล่มที่พิมพ์ตั้งแต่ครั้งแรกจนถึง ครั้งล่าสุด		15,000	

มัธยมศึกษาปีที่ 2

พิมพ์ครั้งที่	ปีที่พิมพ์ (พ.ศ.)	จำนวนที่พิมพ์ (เล่ม)	ราคาแบบเรียนเล่มละ (บาท)
1	2505	10,000	5
3 (ครั้งล่าสุด)	2510	5,000	5
รวมจำนวนเล่มที่พิมพ์ตั้งแต่ครั้งแรกจนถึง ครั้งล่าสุด		20,000	

มัธยมศึกษาปีที่ 3

พิมพ์ครั้งที่	ปีที่พิมพ์ (พ.ศ.)	จำนวนที่พิมพ์ (เล่ม)	ราคาแบบเรียนเล่มละ (บาท)
1 (ครั้งเดียว)	2506	7,000	5
รวมจำนวนเล่มที่พิมพ์ทั้งหมด		7,000	

7.4 แบบเรียนภูมิศาสตร์ของนายสำเนียง ที่ระวณิช
มัธยมศึกษาปีที่ 1

พิมพ์ครั้งที่	ปีที่พิมพ์ (พ.ศ.)	จำนวนที่พิมพ์ (เล่ม)	ราคาแบบเรียนเล่มละ (บาท)
1 (ครั้งเดียว)	2507	2,000	8
รวมจำนวนเล่มที่พิมพ์ทั้งหมด		2,000	

มัธยมศึกษาปีที่ 2

พิมพ์ครั้งที่	ปีที่พิมพ์ (พ.ศ.)	จำนวนที่พิมพ์ (เล่ม)	ราคาแบบเรียนเล่มละ (บาท)
1 (ครั้งเดียว)	2507	2,000	8
รวมจำนวนเล่มที่พิมพ์ทั้งหมด		2,000	

มัธยมศึกษาปีที่ 3

พิมพ์ครั้งที่	ปีที่พิมพ์ (พ.ศ.)	จำนวนที่พิมพ์ (เล่ม)	ราคาแบบเรียนเล่มละ (บาท)
1 (ครั้งเดียว)	2507	2,000	
รวมจำนวนเล่มที่พิมพ์ทั้งหมด		2,000	

7.5 แบบเรียนภูมิศาสตร์ของกรมวิชาการฉบับปรับปรุงใหม่ เฉพาะ
ภูมิศาสตร์กายภาพ

มัธยมศึกษาปีที่ 1

พิมพ์ครั้งที่	ปีที่พิมพ์ (พ.ศ.)	จำนวนที่พิมพ์ (เล่ม)	ราคาแบบเรียนเล่มละ (บาท)
1	2509	15,000	8.50
3 (ครั้งล่าสุด)	2512	20,000	8.50
รวมจำนวนเล่มที่พิมพ์ตั้งแต่ครั้งแรกจนถึง ครั้งล่าสุด		50,000	

มัธยมศึกษาปีที่ 2

พิมพ์ครั้งที่	ปีที่พิมพ์ (พ.ศ.)	จำนวนที่พิมพ์ (เล่ม)	ราคาแบบเรียนเล่มละ (บาท)
1	2508	34,000	4.50
3 (ครั้งล่าสุด)	2512	15,000	4.50
รวมจำนวนเล่มที่พิมพ์ตั้งแต่ครั้งแรกจนถึง ครั้งล่าสุด		59,000	

มัธยมศึกษาปีที่ 3

พิมพ์ครั้งที่	ปีที่พิมพ์ (พ.ศ.)	จำนวนที่พิมพ์ (เล่ม)	ราคาแบบเรียนเล่มละ (บาท)
1	2509	10,000	6.50
4 (ครั้งล่าสุด)	2512	10,000	6.50
รวมจำนวนเล่มที่พิมพ์ตั้งแต่ครั้งแรกจนถึง ครั้งล่าสุด		47,000	

8. ศึกษาวิธีการเขียนแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์แบบเรียนจากหนังสือและวิทยานิพนธ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ได้นำไปโดยอาศัยการวิเคราะห์ 2 ประการ คือ วิเคราะห์แบบเรียนโดยใช้ข้อมูลจากการค้นคว้าขอเท็จจริงประการหนึ่ง และวิเคราะห์แบบเรียนโดยใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ถามครู อาจารย์ และนักเรียน อีกประการหนึ่ง

1. วิเคราะห์แบบเรียนโดยใช้ข้อมูลจากการค้นคว้าขอเท็จจริง แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

1.1 ศึกษาค้นคว้าขอเท็จจริง ข้อดีและข้อบกพร่องจากแบบเรียนอย่างละเอียด

1.1.1 ประชากร แบบเรียนที่กระทรวงศึกษาธิการอนุญาตให้ใช้เป็นแบบเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น 15 เล่ม ได้แก่

ก. แบบเรียนภูมิศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-2-3 ของกรมวิชาการ นางสุนา คำทอง เรียบเรียง

ข. แบบเรียนภูมิศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-2-3 ของพ.อ.พูนพล อาสนจินดา

ค. แบบเรียนภูมิศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-2-3 ของนายประเสริฐ วิทยารัฐ

ง. แบบเรียนภูมิศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-2-3 ของนายสำเนียง ตีระวนิช และคณะ

จ. แบบเรียนภูมิศาสตร์ฉบับปรับปรุงใหม่เฉพาะภูมิศาสตร์กายภาพ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-2-3 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

1.1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

ก. ศึกษาแบบเรียนภูมิศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่กระทรวงศึกษาธิการอนุญาตให้ใช้เป็นแบบเรียนในโรงเรียนได้ทั้ง 15 เล่ม อย่างละเอียด

ครั้งนี้

ข. ปรึกษาขอคำแนะนำจากอาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย

ค. ปรึกษาขอคำแนะนำจากผู้เกี่ยวข้องกับการจัดทำ

แบบเรียนของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ หลายท่าน

ง. หาข้อมูลอันเป็นข้ออ้างอิงจากหนังสืออ้างอิงหลายเล่ม

1.1.3 การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอ

การวิเคราะห์แบบเรียนเพื่อหาข้อดี ข้อบกพร่อง ผู้วิจัย
มีหลักเกณฑ์¹⁷ ในการแบ่งหัวข้อขอบเขตของการวิเคราะห์ดังนี้

ก. กล่าวถึงแบบเรียนภูมิศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
แต่ละเล่มเป็นการแนะนำแบบเรียนภูมิศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโดยทั่ว ๆ ไป

ข. วิเคราะห์แบบเรียนในค่านคุณภาพในการจัดทำรูปเล่ม

ค. วิเคราะห์แบบเรียนในค่านความสอดคล้องของแบบ

เรียนกับหลักการเรียนการสอนและหลักจิตวิทยาในการเรียนรู้

ง. วิเคราะห์แบบเรียนในค่านความสอดคล้องของ

แบบเรียนกับหลักสูตร

การนำเสนอผลของการวิเคราะห์ที่ได้ในรูปของการบรรยาย

1.2 จัดทำการวิเคราะห์หนังสือแบบเรียนแต่ละเล่มตามวัตถุประสงค์
ที่วางไว้โดยจัดทำ check list เพื่อเป็นการเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่าง
และคล้ายคลึงกันของแบบเรียนแต่ละเล่มในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.2.1 คุณภาพในการจัดทำรูปเล่ม

1.2.2 ความสอดคล้องของแบบเรียนกับหลักการเรียนการสอน
และหลักจิตวิทยาแห่งการเรียนรู้

1.2.3 ความสอดคล้องของแบบเรียนกับหลักสูตร

¹⁷รายละเอียดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการพิจารณาแบบเรียนในด้านต่าง ๆ
โปรดดูที่ภาคผนวกของวิทยานิพนธ์ หน้า 403 - 405

2. วิเคราะห์แบบเรียนไทยใช้ข้อมูลจากแบบสอบถาม ที่ถามครู อาจารย์ และ
 นักเรียน เพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์แบบเรียนภูมิศาสตร์ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดย
 การศึกษาคนควาขอเท็จจริงจากหนังสืออ้างอิงแล้ว

2.1 การสร้างแบบสอบถาม การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามโดย
 ศึกษาแบบสอบถามและตารางวิเคราะห์แบบเรียนจากวิทยานิพนธ์ 5 เล่ม คือ

2.1.1 แบบสอบถามของ นางอรสากุมารี จันทรสาทูล ในวิจัย
 เรื่อง "การสำรวจและการวิเคราะห์แบบเรียนและหนังสืออ่านประกอบสำหรับวิชา
 ภาษาอังกฤษในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายในจังหวัดพระนคร - ธนบุรี"¹⁸

2.1.2 ตารางการวิเคราะห์แบบเรียนของ นางสาววรรณะ
 ประสงค์ธรรม ในวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์หนังสือแบบเรียนภาษาอังกฤษที่กระทรวง
 ศึกษาธิการกำหนดให้เรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3"¹⁹

2.1.3 ตารางการวิเคราะห์แบบเรียนของ นางสาวรำไพ คาวเรือง
 ในวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์หนังสือแบบเรียนภาษาอังกฤษที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด
 ให้เรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2511"²⁰

¹⁸อรสากุมารี จันทรสาทูล, "การสำรวจและการวิเคราะห์แบบเรียนและ
 หนังสืออ่านประกอบในชั้นประถมศึกษาตอนปลาย" วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีการศึกษา 2510.

¹⁹วรรณะ ประสงค์ธรรม, "การวิเคราะห์หนังสือแบบเรียนภาษาอังกฤษที่
 กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้เรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3" วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต
 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีการศึกษา 2511.

²⁰รำไพ คาวเรือง, "การวิเคราะห์หนังสือแบบเรียนภาษาอังกฤษที่กระทรวง
 ศึกษาธิการกำหนดให้เรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2511" วิทยานิพนธ์
 ครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีการศึกษา 2511.

2.1.4 แบบสอบถามของนายกนก จันทร์ขจร ในวิจัยเรื่อง "ความเห็นของครูวิทยาศาสตร์โรงเรียนรัฐบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เกี่ยวกับการใช้แบบเรียนวิทยาศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2511"²¹

2.1.5 แบบสอบถามของนางสาวสอางค์ คำเนินสวัสดิ์ ในวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์แบบเรียนและหนังสืออ่านประกอบวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและชลบุรี"²²

2.2 ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ประเภท คือ ครู อาจารย์ และนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นสายสามัญในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและชลบุรี เนื่องจากเวลาทำการวิจัยมีน้อย เพราะต้องใช้เวลานานในการศึกษาแบบเรียนและค้นคว้าหาข้อมูลจากหนังสืออ้างอิง และอีกประการหนึ่งจำนวนโรงเรียนมีมาก ดังนั้นผู้วิจัยไม่สามารถใช้โรงเรียนทุกโรงเรียนเป็นประชากรได้ จึงเลือกโรงเรียนตัวแทนมาเป็นประชากร 16 โรงเรียน ประชากรที่ได้มานั้นได้มาโดยวิธีสุ่มตัวอย่าง (Simple Random Sampling) โรงเรียนที่เลือกมาใช้ในการวิจัยนี้มี 2 ประเภท คือ โรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ ส่วนจำนวนโรงเรียนนั้นโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์นำมาเป็นตัวอย่างประชากรร้อยละ 15 คือ โรงเรียนรัฐบาลมีทั้งหมด 40 โรงเรียน ใช้เป็นตัวอย่างประชากร 6 โรงเรียน โรงเรียนราษฎร์ทั้งหมดมี 58 โรงเรียน ใช้เป็นตัวอย่างประชากร 8 โรงเรียน แต่ผู้วิจัยจำเป็นต้องเพิ่มจำนวนประชากรเพื่อความ

²¹ นายกนก จันทร์ขจร, "ความเห็นของครูวิทยาศาสตร์โรงเรียนรัฐบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เกี่ยวกับการใช้แบบเรียนวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2511" วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีการศึกษา 2511

²² สอางค์ คำเนินสวัสดิ์, "การวิเคราะห์แบบเรียนและหนังสืออ่านประกอบวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและชลบุรี" วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีการศึกษา 2512.

สมบูรณของการวิจัย จึงจับสลากชื่อโรงเรียนรัฐบาลที่เหลือจากที่เลือกไว้แล้วอีก 2 โรงเรียน เพื่อให้จำนวนเท่ากับโรงเรียนราษฎร์ ดังนั้นโรงเรียนที่เป็นประชากรเป็นโรงเรียนรัฐบาลมี 8 โรงเรียน โรงเรียนราษฎร์ 8 โรงเรียน รวมจำนวนโรงเรียนที่ใช้เป็นตัวอย่างเป็นประชากรทั้งหมดแล้วได้ 16 โรงเรียน ดังนี้

2.2.1 ประเภทโรงเรียนรัฐบาลมี 8 โรงเรียน ได้แก่

โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย

โรงเรียนวัดสระเกศ

โรงเรียนวัดมกุฏกษัตริย์

โรงเรียนทวีธาภิเศก

โรงเรียนโยชนินบูรณะ

โรงเรียนสตรีวิทยา

โรงเรียนสายน้ำผึ้ง

โรงเรียนสตรีวัชรพงษ์

2.2.2 ประเภทโรงเรียนราษฎร์มี 8 โรงเรียน ได้แก่

โรงเรียนอัมพรไพศาล

โรงเรียนจรัสสมรอนุสรณ

โรงเรียนสมถวิล

โรงเรียนอินทศึกษา

โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียน

โรงเรียนเซนโยเซฟคอนแวนต์

โรงเรียนวุฒศึกษา

โรงเรียนสตรีวุฒศึกษา

2.2.3 จำนวนครูที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 48 คน ได้มาจากโรงเรียนต่าง ๆ ดังนี้

โรงเรียนรัฐบาล 31 คน

โรงเรียนราษฎร์ 17 คน

รวมทั้งสิ้น 48 คน

2.2.4 จำนวนนักเรียนที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจำเป็นต้องกำหนดเพราะนักเรียนมีจำนวนมากกว่าครูอาจารย์มาก จึงไม่สามารถนำนักเรียนทั้งหมดในโรงเรียนทั้ง 16 โรงเรียนมาเป็นประชากรได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดใช้โรงเรียนละ 12 คน เป็นตัวอย่างประชากร และเนื่องจากระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมี 3 ชั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดเลือกนักเรียนชั้นละ 4 คน คือ มัธยมศึกษาปีที่หนึ่ง 4 คน มัธยมศึกษาปีที่สอง 4 คน มัธยมศึกษาปีที่สาม 4 คน โดยให้ครูอาจารย์ผู้สอนวิชาภูมิศาสตร์แต่ละชั้นทำการเลือกโดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างนักเรียนเหล่านั้น ด้วยการเขียนชื่อนักเรียนทั้งหมดของแต่ละชั้นแล้วจับสลากชื่อนักเรียนชั้นละ 4 คน ดังนั้นได้จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 192 คน ได้มาจากโรงเรียนต่าง ๆ ดังนี้

โรงเรียนรัฐบาล	96 คน
โรงเรียนราษฎร์	96 คน
รวมทั้งสิ้น	192 คน

2.3 ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.3.1 แบบสอบถามครู แบ่งออกเป็น 3 ภาค

ภาคหนึ่ง เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและแบบเรียน

ภาคสอง เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของท่านที่เกี่ยวกับแบบเรียนแต่ละเล่มโดยพิจารณาจากหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- (1) คุณภาพในการจัดทำรูปเล่มของแบบเรียน
- (2) ความสอดคล้องของแบบเรียนกับหลักการเรียน การสอนและหลักจิตวิทยาในการเรียนรู
- (3) ความสอดคล้องของแบบเรียนกับหลักสูตร

ภาคสาม เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะ
เนื้อหาของแบบเรียนภูมิศาสตร์แต่ละเล่มของ
ผู้เรียบเรียงแต่ละคน ที่ครูใช้สอนอยู่ใน
ปัจจุบัน คือ
แบบเรียนของกรมวิชาการ (นางสุนณา
คำทอง)
แบบเรียนของพันเอก พูนพล อาสนจินดา
แบบเรียนของนายสำเนียง ติระวนิช และคณะ
แบบเรียนของนายประเสริฐ วิทยารัฐ
แบบเรียนของกรมวิชาการฉบับปรับปรุงใหม่
เฉพาะภูมิศาสตร์กายภาพ

2.3.2 แบบสอบถามนักเรียนมี 2 ตอน

ตอนหนึ่ง เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของ
ผู้ตอบแบบสอบถามและแบบเรียน
ตอนสอง เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะ
เนื้อเรื่องของแบบเรียนภูมิศาสตร์แต่ละเล่ม
ของผู้เรียบเรียงแต่ละคน (ที่นักเรียนใช้
เรียนอยู่ในปัจจุบัน)

ลักษณะแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. แบบเลือกตอบ (Multiple Choice) ซึ่งบางข้อมีคำถามเปิด
(Open end) ไว้ให้ตอบ
2. แบบให้ตอบตามน้ำหนักความสำคัญหรือแบบประมาณค่า (Rating
Scale)

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ไปส่งแบบสอบถามที่โรงเรียนต่าง ๆ ทั่วตนเอง และได้แจ้งกำหนดวันและเวลาที่ไปรับแบบสอบถามกลับคืน และผู้วิจัยได้ไปรับแบบสอบถามคืน ทั่วตนเอง ปรากฏว่าแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากครูมีจำนวนทั้งสิ้น 47 ชุด คิดเป็น ร้อยละ 97.92 สำหรับแบบสอบถามของนักเรียนได้รับคืนมาทั้งสิ้น 191 ชุด คิดเป็น ร้อยละ 99.48

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้คิดค่าตอบของครูและนักเรียน เป็นร้อยละ แล้วนำเสนอเป็นรูปตารางโดยไม่แยกค่าตอบตามประเภทของโรงเรียน และเพศของครูและนักเรียน เพราะผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานพื้นฐานไว้ว่า ค่าตอบที่ได้มา ไม่มีความแตกต่างกันตามประเภทของโรงเรียนและเพศของครูและนักเรียน สำหรับ วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลมีลักษณะดังนี้คือ หาความถี่ของแต่ละรายการและนำมาหาค่า ร้อยละแล้วเสนอเป็นบทความและตาราง